

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NILLO JÄÄSKINEN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2013. gada 28. februārī¹

Lieta C-94/12

**Swm Costruzioni 2 SpA
Mannocchi Luigino DI
pret
Provincia di Fermo**

(Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche (Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 2004/18/EK — Publisko būvdarbu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra —
Komersanta ekonomiskais un finanšu stāvoklis — Komersanta tehniskās un/vai profesionālās
iespējas — Vairāku papildu uzņēmumu iespēju izmantošana

I – Ievads

1. Uzņēmumiem, kas vēlas piedalīties publisko būvdarbu līgumu konkursa procedūrā, var tikt izvirzīta prasība par atbilstību minimālajiem līmeņiem attiecībā uz ekonomisko un finanšu stāvokli un tehniskajām un/vai profesionālajām iespējām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu [publisko būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumu] slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/18”)². Papildus tam, ka pašam komersantam ir šādas iespējas, tas var izpildīt šīs prasības, atsaucoties uz to, ka tas izmanto “citu juridisko personu kompetenci [iespējas] neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs”³.

2. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz jautājumu par to, vai valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru juridisko personu, ko var izmantot komersants, kurš vēlas piedalīties publisko būvdarbu līgumu konkursa procedūrā, skaits ir ierobežots līdz vienai, atbilst Direktīvai 2004/18, konkrēti, tās 47. panta 2. punktam un 48. panta 3. punktam. Lai Tiesa atbildētu uz šo jautājumu, tai ir jādefinē dalībvalstu rīcības brīvības apjoms, kāds tām ir, ieviešot noteikumus, kuros ir kodificēta Tiesas agrākā judikatūra pirms Direktīvas 2004/18.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — OV L 134, 114. lpp.

3 — Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punkts un 48. panta 3. punkts.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – Eiropas Savienības tiesības

3. Direktīvas 2004/18 47. panta ar virsrakstu “Ekonomiskais un finanšu stāvoklis” 2. punktā ir paredzēts:

“Komersants attiecīgā gadījumā un konkrēta līguma vajadzībām var izmantot citu juridisko personu kompetenci [iespējas] neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs. Šādā gadījumā komersantam jāpierāda līgumslēdzējai iestādei tas, ka viņa rīcībā būs vajadzīgie resursi, šai nolūkā, piemēram, uzrādot minēto juridisko personu apņemšanās rakstu.”

4. Direktīvas 2004/18 48. panta ar virsrakstu “Tehniskās un/vai profesionālās iespējas” 3. punktā ir noteikts:

“Komersants attiecīgā gadījumā un konkrēta līguma vajadzībām var izmantot citu juridisko personu kompetenci [iespējas] neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs. Šādā gadījumā komersantam jāpierāda līgumslēdzējai iestādei tas, ka viņa rīcībā būs līguma izpildei vajadzīgie resursi, piemēram, uzrādot minēto juridisko personu apņemšanās rakstu par vajadzīgo resursu nodošanu komersanta rīcībā.”

5. Direktīvas 2004/18 52. panta ar virsrakstu “Oficiālie apstiprināto komersantu saraksti un sertifikācija, ko veic publisko tiesību vai privāttiesību subjekti” 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis var ieviest vai nu oficiālus apstiprināto būvuzņēmēju, piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju sarakstus, vai sertificēšanu, kuru veic sertifikācijas struktūra, kas ir publisko tiesību vai privāttiesību subjekts.

Nosacījumus attiecībā uz reģistrēšanu šajos sarakstos un attiecībā uz sertifikātu izsniegšanu, ko veic sertifikācijas struktūras, dalībvalstis pielāgo noteikumiem, kuri paredzēti 45. panta 1. punktā, 45. panta 2. punkta a) līdz d) apakšpunktā un g) apakšpunktā, 46. pantā, 47. panta 1., 4. un 5. punktā, 48. panta 1., 2., 5. un 6. punktā, 49. pantā un, attiecīgā gadījumā, 50. pantā.

Dalībvalstis tos pielāgo arī 47. panta 2. punktam un 48. panta 3. punktam attiecībā uz tādiem pieteikumiem par reģistrēšanu sarakstā, ko iesniedz komersanti, kuri ietilpst komersantu grupā un kuri norāda resursus, ko tiem pieejamus dara citas minētās grupas sabiedrības. Minētajiem komersantiem šādā gadījumā jāpierāda oficiālā saraksta reģistrētājai iestādei tas, ka šie resursi viņu rīcībā būs visā tā sertifikāta derīguma laikā, kas apliecina viņu reģistrēšanu oficiālajā sarakstā, un ka visā minētajā laikā grupas sabiedrības atbildīs kvalitatīvās atlases prasībām, kuras paredzētas šā punkta otrajā daļā minētajos pantos un uz kurām komersanti atsaucas minētās reģistrēšanas nolūkā.”

B – Valsts tiesību akti

6. Likumdošanas dekrēta Nr. 163/2006 49. panta 6. punktā attiecībā uz dalību publisko iepirkumu konkursu procedūrās ir noteikts, ka “saistībā ar būvdarbiem pretendents attiecībā uz ikvienu kvalifikācijas kategoriju var izmantot tikai vienu papildu uzņēmumu. Iepirkuma vērtības vai pakalpojumu specifiskā rakstura dēļ iepirkuma procedūrā, ievērojot pretendenta paredzēto aizliegumu daļēji izmantot atsevišķus 40. panta 3. punkta b) apakšpunktā minētos ekonomiskos un finanšu, kā arī tehniski organizatoriskos resursus, kuri ļauj piešķirt sertifikāciju šajā kategorijā, var ļaut izmantot vairākus papildu uzņēmumus”.

III – Pamatlietas priekšmets un prejudiciālie jautājumi

7. Prasītāja pamatlietā *Raggruppamento Temporaneo Imprese* (turpmāk tekstā – “RTI”), *ad hoc* izveidota uzņēmumu grupa, kas piedalās [publisko iepirkumu] konkursa procedūrās un ko veido *Swm Costruzioni 2 S.p.A* (apvienības galvenais uzņēmums) un *Mannocchi Luigino DI*, kas arī ir prasītāji pamatlietā, piedalījās publisko būvdarbu līgumu procedūrā Nr. 238 *Valdoso Strada Provinciale* (Provinces ceļš) modernizēšanai un paplašināšanai.

8. Lai izpildītu *Società Organismo di Attestazione (SOA)* – sertifikācijas iestādes, kas ir pilnvarota pārbaudīt, vai uzņēmumiem ir nepieciešamā kvalifikācija un vai tie atbilst prasībām, lai piedalītos publisko iepirkumu procedūrās, – noteiktos sertifikācijas kritērijus, galvenais prasītājs *Swm Costruzioni 2 S.p.A* izmantoja divu uzņēmumu iespējas attiecībā uz vienu un to pašu kvalifikācijas kategoriju modernizēšanas un paplašināšanas darbu veikšanai.

9. 2011. gada 2. augustā līgumslēdzēja iestāde *Provincia di Fermo* nosūtīja RTI savu tā paša datuma lēmumu, ar kuru tā izslēdza RTI no konkursa procedūras. Šī lēmuma iemesls bija Likumdošanas dekrēta Nr. 163/2006 49. panta 6. punktā paredzētā aizlieguma vienas un tās pašas kategorijas ietvaros izmantot vairāku uzņēmumu iespējas pārkāpums.

10. Ar 2011. gada 5. augustā iesniedzējtiesā *Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche* iesniegto pieteikumu RTI apstrīdēja šo lēmumu. RTI pieteikums bija pamatots ar argumentu, ka Likumdošanas dekrēta Nr. 163/2006 49. panta 6. punkts nav saderīgs ar atbilstošajām Direktīvas 2004/18 normām. *Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas 2004/18/EK 47. panta 2. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas principā nepieļauj tādu dalībvalsts tiesību normu kā Itālijas Likumdošanas dekrēta Nr. 163/2006 49. panta 6. punkts, kurā, izņemot īpašus gadījumus, ir aizliegts izmantot vairāku papildu uzņēmumu iespējas un kurā ir noteikts, ka “saistībā ar būvdarbiem pretendents attiecībā uz katru kvalifikācijas kategoriju var izmantot tikai viena papildu uzņēmuma iespējas. Iepirkuma vērtības vai pakalpojumu specifiskā rakstura dēļ iepirkuma procedūrā var ļaut izmantot vairāku papildu uzņēmumu iespējas [...]”.

11. *Swm Costruzioni 2 S.p.A* un *Mannocchi Luigino DI*, kā arī Itālijas valdība un Komisija ir iesnieguši rakstveida apsvērumus.

IV – Prejudiciālā jautājuma apjoms

12. Itālijas valdība uzsver, ka pamatlietā tiek skarts jautājums par uzņēmuma tehniskajām un profesionālajām iespējām, nevis par tā ekonomisko un finanšu stāvokli, tādējādi atbilstošā norma esot Direktīvas 2004/18 48. panta 3. punkts. Tomēr iesniedzējtiesa ir norādījusi vienīgi Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punktu, kas attiecas uz konkursā piedalošos uzņēmumu ekonomisko un finanšu kompetenci [iespējām].

13. Šajā ziņā es uzskatu par pietiekamu atsaukties uz pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru valsts tiesas lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu veido pamatu interpretējamo Eiropas Savienības tiesību jautājumu noteikšanai, bet Tiesai nav pilnībā saistošs iesniegtā(-o) jautājuma(-u) formulējums. Lai iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, kas tai ļaus pieņemt lēmumu tās izskatāmajā lietā, Tiesai var nākties pārformulēt tai uzdotos prejudiciālos jautājumus⁴.

4 — Skat. 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-62/00 *Marks & Spencer (Recueil, I-6325. lpp., 32. punkts un tajā minētā judikatūra)*. Skat. arī nesenāko 2011. gada 21. jūlija spriedumu lietā C-503/09 *Stewart* (Krājums, I-6497. lpp., 105. punkts).

14. Ar mērķi ļaut līgumslēdzējām iestādēm prasīt “kandidātu un pretendentu atbilstību minimālajiem iespēju līmeņiem” Direktīvas 2004/18 47. un 48. pants ir apvienoti Direktīvas 2004/18 44. panta 2. punktā. Abos minētajos pantos ir ievērota viena un tā pati loģika, un abu to piemērošanas mērķiem ir izmantojami vieni un tie paši interpretācijas principi. Spriedumā lietā *Strong Segurança* Tiesa tostarp ir norādījusi, ka Direktīvas 2004/18 48. panta 3. punkts un 47. panta 2. punkts būtībā ir identiski⁵. Abos pantos ir apkopoti tiesību principi, kas attīstīti Tiesas judikatūrā attiecībā uz agrākajām publiskā iepirkuma direktīvām saistībā ar kandidātu un pretendentu kvalitatīvās atlases kritērijiem⁶.

15. Rakstveida procesā Tiesa lūdza lietas dalībniekus iesniegt savus apsvērumus attiecībā uz Direktīvas 2004/18 44. panta, kas ir vispārēja norma par dalībnieku atbilstības pārbaudi un atlasī un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, 2. punkta attiecināmību uz izskatāmo lietu⁷. Vienīgi Komisija sniedza atbildi noteiktajā termiņā, secinot, ka 44. panta 2. punkta vērtējumam nav nozīmes izskatāmajā lietā.

16. Tādēļ, lai sniegtu *Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche* lietderīgu atbildi pamatlietā, es uzskatu, ka Tiesas prejudiciālais nolēmums ir jākoncentrē uz abu Direktīvas 2004/18. pantu, proti, 47. panta 2. punkta un 48. panta 3. punkta, interpretāciju.

V – Vērtējums

17. Manuprāt, Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punkta un 48. panta 3. punkta gramatiskā interpretācija neapstiprina viedokli, ka tāda valsts tiesību norma kā Likumdošanas dekrēta Nr. 163/2006 49. panta 6. punkts atbilst Eiropas Savienības tiesībām publiskā iepirkuma jomā.

18. Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punktā un 48. panta 3. punktā ir skaidri paredzēts, ka komersanti var izmantot citu juridisko personu kompetenci [iespējas], lai nodrošinātu prasības attiecībā uz savām ekonomiskajām, finanšu, tehniskajām un profesionālajām spējām konkrētā publiskā iepirkuma vajadzībām. Citiem vārdiem sakot, šīs prasības attiecas uz *citām juridiskajām personām* daudzskaitļa formā. Ir lietderīgi norādīt, ka Direktīvas 2004/18 47. panta 3. punktā un 48. panta 4. punktā ir paredzēta viena un tā pati iespēja attiecībā uz [uzņēmumu] grupā ietilpstošiem komersantiem.

19. Direktīvas 2004/18 52. pantā ir paredzēta tāda pati iespēja attiecībā uz iekļaušanu oficiāli apstiprināto komersantu sarakstos vai sertifikācijas veikšanu, lai piedalītos konkursa procedūrās. Direktīvas 2004/18 52. panta 1. punkta formulējums, kurā izmantota daudzskaitļa forma *citās sabiedrības*, arī norāda, ka Eiropas Savienības likumdevējs nebija iecerējis noteikt ierobežojumus attiecībā uz papildu uzņēmumu, kuru iespējas iespējamais pretendents var izmantot, skaitu.

20. Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punkta, 48. panta 3. punkta un 52. panta formulējumos ir apkopota Tiesas judikatūra attiecībā uz agrākajām publisko iepirkumu direktīvām. Spriedumā lietā *Ballast Nedam Groep I* Tiesa ir secinājusi, ka holdingsabiedrība, kas pati neveic darbus, nevar tikt izslēgta no dalības publisko iepirkumu līgumu procedūrās tādēļ, ka tās meitassabiedrības, kuras veic darbus, ir atsevišķas juridiskas personas, ja tā var pierādīt, ka tai faktiski ir pieejami līguma izpildei nepieciešamie meitassabiedrību resursi.

5 — 2011. gada 17. marta spriedums lietā C-95/10 *Strong Segurança* (Krājums, I-1865. lpp., 13. punkts).

6 — Skat. piemēram, 1994. gada 14. aprīļa spriedumu lietā C-389/92 *Ballast Nedam Groep I* (*Recueil*, I-1289. lpp.), 1997. gada 18. decembra spriedumu lietā C-5/97 *Ballast Nedam Groep II* (*Recueil*, I-7549. lpp.) un 1999. gada 2. decembra spriedumu lietā C-176/98 *Holst Italia* (*Recueil*, I-8607. lpp.).

7 — Direktīvas 2004/18 44. panta 2. punktā ir paredzēts, ka “[l]īgumslēdzējas iestādes var prasīt kandidātu un pretendentu atbilstību minimālajiem iespēju līmeņiem atbilstīgi 47. un 48. pantam. Konkrēta līguma saistībā prasītās 47. un 48. pantā minētās informācijas apjomam un minimālajiem iespēju līmeņiem ir jābūt attiecinātiem uz minētā līguma priekšmetu un samērojamiem ar to. Šos minimālos līmeņus norāda līguma paziņojumā”.

21. Spriedumā lietā *Ballast Nedam Groep II* Tiesa atkārtoti ir apstiprinājusi savu spriedumā lietā *Ballast Nedam Groep I* pausto nostāju un definējusi to plašāk, secinot, ka publiskajām iestādēm, kas veido apstiprināto komersantu sarakstu, vērtējot mētesabiedrības tehniskās iespējas, ir jāņem vērā šai pašā grupā ietilpstošo sabiedrību tehniskās iespējas.

22. Spriedumā lietā *Holst Italia* Tiesa ir piemērojusi spriedumos lietās *Ballast* iedibināto judikatūru attiecībā uz situāciju, kurā sabiedrība, kas vēlējās piedalīties konkursa procedūrā, nebija sabiedrību grupas dominējošā juridiskā persona, un apstiprinājusi, ka šāda sabiedrība var izmantot citu sabiedrības grupu iespējas *neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs*⁸. Tiesa nosprieda, ka pretendents nevar tikt izslēgts no procedūras, pamatojoties tikai uz to, ka tas piedāvā izmantot resursus, kas nepieder tam pašam, bet gan *vienai vai vairākām citām juridiskām personām*⁹.

23. Šī Tiesas nostāja, ka Eiropas Savienības tiesību normās nav ietverta prasība, ka, lai persona, kas vēlas noslēgt līgumu ar līgumslēdzēju iestādi, tiktu atzīta par komersantu, kas kvalificējas konkursa procedūrai, tai jāspēj nolīgt pakalpojumu sniegt tieši un ar saviem resursiem, ir tikusi apstiprināta arī vēlākajā judikatūrā¹⁰. Tiesa ir uzsvērusi, ka uzņēmumiem, kas vēlas piedalīties konkursa procedūrā, ir jāpierāda, ka tiem faktiski ir pieejami attiecīgā līguma izpildei nepieciešamie citu juridisko personu resursi. Atbildība ir jāuzņemas pretendentiem, kas izmanto citu personu resursus¹¹.

24. Gan Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punktā, gan 48. panta 3. punktā gandrīz identiski formulējot ir paredzēts, ka “komersants [...] var izmantot citu juridisko personu kompetenci [iespējas]”. Šis formulējums rosina atzīt komersantu *tiesības* izvēlēties šo atlases kritērija izpildes metodi, ja vien tie spēj pierādīt, ka to rīcībā faktiski ir līguma izpildei nepieciešamie citu juridisko personu resursi.

25. Gadījumā, kad konkrētā lietā ir tikusi apstrīdēta uzņēmuma spēja izpildīt publisko iepirkumu līgumu, valsts tiesām ir jāveic vērtējums par to, vai ir tikuši iesniegti atbilstoši pierādījumi. Kā to jau esmu norādījis, šis princips ir iedibināts Tiesas judikatūrā, kas šobrīd ir kodificēta Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punktā un 48. panta 3. punktā¹².

26. Turklāt Direktīvas 2004/18 52. pantā nav nekā, kas rosinātu domāt, ka 47. panta 2. punkta un 48. panta 3. punkta, kas attiecas uz sadarbību starp komersantiem konkursa procedūru kontekstā, piemērošanas jomu būtu bijis iecerēts ierobežot attiecībā uz *konkrētu līgumu*. Gluži pretēji, 52. panta 1. punktā ir ietverta prasība, ka nosacījumus attiecībā uz reģistrēšanu oficiāli apstiprināto būvuzņēmēju, piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju sarakstos un attiecībā uz sertifikātu izsniegšanu pielāgo 47. panta 2. punkta un 48. panta 3. punkta pamatā esošajam principam attiecībā uz tādiem pieteikumiem par reģistrēšanu sarakstā, ko iesniedz komersanti, kuri ietilpst komersantu grupā un kuri norāda resursus, ko tiem pieejamus dara citas minētās grupas sabiedrības.

27. Reģistrēšana oficiālajā sarakstā vai sertifikācija saskaņā ar Direktīvas 2004/18 52. pantu ir jāuztver kā pieņēmums par reģistrētu vai sertificētu uzņēmumu atbilstību, bet vienīgi attiecībā uz nosacījumiem, uz kuriem ir balstīta reģistrēšana vai sertifikācija. Līgumslēdzējām iestādēm ir rīcības brīvība noteikt vajadzīgo finanšu un ekonomiskā stāvokļa, kā arī tehnisko zināšanu un iespēju līmeni, lai piedalītos konkrētajā līgumā, un, ja nepieciešams, pieprasīt pierādījumus papildus pieņēmumam par reģistrēšanu vai sertifikāciju¹³.

8 — Spriedums lietā *Holst Italia* (minēts iepriekš, 31. punkts).

9 — Spriedums lietā *Holst Italia* (minēts iepriekš, 26. punkts).

10 — Skat. tostarp 2009. gada 23. decembra spriedumu lietā C-305/08 *CoNISMa* (Krājums, I-12129. lpp., 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

11 — Skat. 2004. gada 18. marta spriedumu lietā C-314/01 *Siemens* un *ARGE Telekom* (*Recueil*, I-2549. lpp., 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

12 — Skat. spriedumu lietā *Ballast Nedam Groep I* (minēts iepriekš, 17. punkts) un spriedumu lietā *Holst Italia* (minēts iepriekš, 29. un 30. punkts).

13 — Skat. 1987. gada 9. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 27/86, 28/86 un 29/86 *CEI* u.c. (*Recueil*, 3347. lpp., 25.–27. punkts).

28. Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīva 92/50/EEK¹⁴ pieļauj aizliegumu vai ierobežojumu galvenās līguma daļas izpildei izmantot papildu uzņēmumu tieši gadījumā, kad līgumslēdzējai iestādei, vērtējot konkursu un izvēloties viszemāko cenu piedāvājošo pretendentu, nav bijusi iespēja pārbaudīt papildu uzņēmuma tehniskās un ekonomiskās iespējas¹⁵.

29. Tas rosina domāt, ka valsts tiesību norma, ar kuru no konkursa procedūras tiek izslēgti komersanti, kuri izmanto vairākas citas juridiskās personas, varētu būt pretrunā komersantu tiesībām izvēlēties šo atlases kritēriju izpildes metodi un tādējādi nebūt saderīga ar Direktīvu 2004/18. Tiešām, Tiesa ir nospriedusi, ka pretendents, kas apgalvo, ka tā rīcībā ir trešo personu tehniskās un ekonomiskās iespējas, kuras tas paredz izmantot, ja tam tiks piešķirtas līguma noslēgšanas tiesības, var tikt izslēgts vienīgi tad, ja tas nepierāda, ka tam patiešām ir pieejamas šīs iespējas¹⁶.

30. Tādēļ tāda valsts tiesību norma kā Likumdošanas dekrēta Nr. 163/2006 49. panta 6. punkts, kurā nav pilnībā aizliegts izmantot papildu uzņēmumu iespējas, lai izpildītu atlases kritērijus, bet kurā tomēr ir paredzēts kvantitatīvs ierobežojums, kāds šajā kontekstā nav paredzēts Eiropas Savienības tiesībās, nevar būt saderīga ar Direktīvu 2004/18.

31. Šo argumentu turklāt apstiprina Direktīvas 2004/18 47. panta 2. punkta un 48. panta 3. punkta mērķu analīze. Tiesa uzskata, ka viens no Eiropas Savienības tiesību publisko iepirkumu jomā primārajiem mērķiem ir panākt iespējami plašāku atvērtību konkurencei un Eiropas Savienības tiesībām ir jānodrošina iespējami plašāka pretendentu dalība konkursa procedūrā¹⁷.

32. Iespējami plašākas atvērtības konkurencei mērķis ir aplūkojams ne vien no preču un pakalpojumu brīvas aprites interešu viedokļa, bet arī ņemot vērā līgumslēdzēju iestāžu intereses, kurām tādējādi būs lielāka izvēle attiecībā uz visizdevīgāko piedāvājumu¹⁸. Pretendentu izslēgšana, pamatojoties uz citu līguma izpildē piedalošos juridisko personu skaitu tā, ka vienā kvalitatīvo kritēriju kategorijā tiek atļauts tikai viens papildu uzņēmējs, nedod iespēju veikt individuālu katra gadījuma izvērtēšanu, tādējādi faktiski samazinot līgumslēdzējas iestādes izvēles iespējas un kaitējot efektīvai konkurencei.

33. Cits publisko iepirkumu tiesību normu mērķis ir atvērt publisko iepirkumu tirgu visiem komersantiem neatkarīgi no to lieluma. Īpaši veicināma ir mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) iekļaušana, jo tiek uzskatīts, ka MVU veido Eiropas Savienības ekonomikas mugurkaulu¹⁹. MVU iespējas piedalīties konkursu procedūrās un saņemt publisko iepirkumu līgumu slēgšanas tiesības mazina tostarp līgumu apjoms. Šī iemesla dēļ pretendentu tiesības piedalīties grupā, izmantojot papildu uzņēmumu iespējas, ir īpaši svarīgas, lai veicinātu MVU piekļuvi tirgiem²⁰.

34. Visbeidzot es aplūkošu jautājumu par dalībvalstu rīcības brīvību, ieviešot Direktīvu 2004/18. Komisija un Itālijas valdība uzskata, ka tāda valsts tiesību norma kā Likumdošanas dekrēta Nr. 163/2006 49. panta 6. punkts ietilpst dalībvalstīm direktīvas īstenošanai piešķirtās rīcības brīvības robežās.

14 — Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīva 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai; atcelta ar Direktīvu 2004/18.

15 — Spriedums lietā *Siemens un ARGE Telekom* (minēts iepriekš, 45. punkts).

16 — Skat. spriedumu lietā *Siemens un ARGE Telekom* (minēts iepriekš, 46. punkts).

17 — Skat. spriedumu lietā *CoNISMa* (minēts iepriekš, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

18 — Skat. spriedumu lietā *CoNISMa* (minēts iepriekš, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 — Skat., piemēram, Zaļo grāmatu par ES publiskā iepirkuma politikas modernizāciju. Virzība uz efektīvāku Eiropas iepirkuma tirgu, COM(2011) 15, galīgā redakcija.

20 — Komisijas pamatnostādņu dokumentā "Eiropas paraugprakses kodekss publiskā iepirkuma līgumu pieejamības veicināšanai MVU" tiek ieteikts izmantot priekšrocības, ko sniedz iespēja komersantiem konkursa procedūru atlases posmā izmantot to apvienoto ekonomisko un finanšu stāvokli un tehniskās iespējas. Skat. Komisijas dienestu darba dokumentu "Eiropas paraugprakses kodekss publiskā iepirkuma līgumu pieejamības veicināšanai MVU", SEC(2008) 2193.

35. Komisija uzskata, ka pareizai direktīvas ieviešanai pietiek ar to, ka nav izslēgta iespēja izmantot papildu uzņēmuma resursus, lai izpildītu prasības attiecībā uz ekonomisko un finanšu stāvokli, kā arī tehniskajām un/vai profesionālajām spējām, un ka Direktīvā 2004/18 izklāstītie principi tiek piemēroti, lai garantētu efektīvu pretendentu kvalitatīvo atlasī, kas balstās uz pārskatāmiem, objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem.

36. Es neapstrīdu faktu, ka dalībvalstīm ir relatīvi plaša rīcības brīvība, transponējot direktīvas publisko iepirkumu jomā. Tomēr tas neattiecas uz Eiropas Savienības likumdevēja skaidri aptvertajiem jautājumiem, tie, manuprāt, attiecas uz iespēju izmantot trešo personu resursus konkursu par publisko iepirkumu līgumu noslēgšanu kontekstā. Kā esmu norādījis iepriekš, gan Tiesas judikatūrā, gan Direktīvā 2004/18 skaidri ir atļauts izmantot citu juridisko personu iespējas neatkarīgi no tā, kāds ir to starpā pastāvošo saistību tiesiskais raksturs.

37. Izslēdzot pretendētus, kas izmanto vairāku papildu uzņēmumu iespējas attiecībā uz vienu kvalitatīvās atlasē kritēriju kategoriju, tiek atbalstīti lielāki uzņēmumi, kaitējot *ad hoc* izveidotām MVU apvienībām. Ir iespējams, ka tā tiek sniegtas priekšrocības dominējošiem vietējiem vai reģionālajiem uzņēmējiem attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem, kas atbilst to iespējām, bet tas nozīmē arī pārāk augstas prasības mazākiem uzņēmējiem, kuri darbojas individuāli un ir pārāk nelieli, lai ieinteresētu lielākus valsts vai starptautiskos uzņēmumus. Tas nevar tikt uzskatīts par nediskriminējošu.

38. Es piekrītu Itālijas valdības viedoklim, ka var būt atšķirība starp situācijām, kad komersants izmanto citas juridiskās personas ekonomiskās un finanšu iespējas un kad izmantošana attiecas uz tehniskajām un/vai profesionālajām iespējām. Ir atsevišķas situācijas, kurās nepieciešamajām tehniskajām vai profesionālajām iespējām ir jābūt viena vienīga uzņēmuma rīcībā. Piemēram, situācijā, kad divi uzņēmumi ar 50 000 tonnu asfalta kapacitāti katram kopā var izpildīt prasību par 100 000 tonnu kapacitāti, kas nepieciešama ātrgaitas ceļa atjaunošanai, vai kad divi uzņēmumi, katram no kuriem ir nepieciešamais zināšanu līmenis, lai uzturētu un labotu dzelzceļa stacijās izvietotos pulksteņus, automātiski neatbilst iespēju kritērijam, kāds vajadzīgs, lai labotu antīkus pulksteņus viduslaiku baznīcās.

39. Tomēr problēma attiecībā uz iespēju uzkrāt atsevišķus tehnisko un/vai profesionālo resursu veidus no kvalitatīvā viedokļa nav atkarīga no uzņēmumu, kuru iespējas izmanto komersants, skaita. Ar faktu, ka komersants var izmantot citu juridisko personu iespējas, lai izpildītu prasības, kas ļauj to kvalificēt kā iespējamo pretendentu, netiek pārkāpts konkrētu konkursa procedūru faktisko apstākļu ietvars. Tādējādi neatkarīgi no tā, vai komersantam pašam ir ekonomiskā un finanšu kapacitāte un tehniskās un profesionālās iespējas vai arī tas izmanto citu komersantu iespējas, tam joprojām būs jāpierāda, ka tas atbilst konkrētā publiskā iepirkuma izpildei paredzētajam kritērijam.

40. Turklāt Direktīvas 2004/18 48. panta 5. punktā attiecībā uz atsevišķiem publiskajiem iepirkumiem ir paredzēti īpaši noteikumi saistībā ar komersantu iespēju izvērtēšanu, ņemot vērā to kvalifikāciju, darba ražīgumu, pieredzi un uzticamību. Šī norma ir piemērojama arī attiecībā uz komersantiem, kas izmanto citu juridisko personu tehniskās vai profesionālās iespējas. Papildus tam, kā esmu norādījis iepriekš, oficiālo sarakstu vai valsts sertifikācijas gadījumā līgumslēdzējām iestādēm joprojām ir rīcības brīvība noteikt dalībai attiecīgajā publiskajā iepirkumā nepieciešamo ekonomisko un finanšu stāvokli, kā arī tehniskās zināšanas un kompetenci.

VI – Secinājums

41. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, es iesaku Tiesai atbildēt *Tribunale Amministrativo Regionale per le Marche* šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 47. panta 2. punkts un 48. panta 3. punkts nepieļauj tādu valsts tiesību normu kā pamatlietā, saskaņā ar kuru, izņemot īpašus gadījumus, ir aizliegts izmantot vairāku papildu uzņēmumu iespējas, lai izpildītu atlases kritēriju attiecībā uz komersanta ekonomisko un finanšu stāvokli un/vai tehniskajām un/vai profesionālajām iespējām.